

комунікаційних мережах. *Актуальні питання юридичної науки*. 2022. № 18. С. 169–175.

6. Назимко Є. С., Пономарьова Т. І., Ковальова О. В. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на механізм запобігання домашньому насильству в Україні. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. Випуск 2 (6). С. 65–70.

7. Назимко Є. С., Пономарьова Т. І. Кримінальна відповідальність за незаконний обіг зброї в Україні: стан та перспективи імплементації ассуі communautaire ЄС. *Європеїзація кримінального права України* : матеріали міжнар. наук. конф., що відбулася 19 груд. 2024 р. ; Коміс. з питань прав. реформи при Президентові України. Харків : Право, 2025. С. 194–200.

8. Назимко Є. С., Пономарьова Т. І. Запобігання кримінальним правопорушенням у сучасній кримінології: теорія та практика : монографія. Вид. 2-е, переробл. та доповн. Київ : ВД «Дакор», 2024. 312 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-23>

PREVENTION OF CRIMES AGAINST HUMANITY: MYTH OR REALITY?

ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Hnatenko M. P.

*first year student
of the third (educational and scientific)
level of the Faculty of Law
Oles Honchar Dnipro National
University
Dnipro, Ukraine*

Гнатенко М. П.

*здобувач першого року навчання
третього (освітньо-наукового) рівня
юридичного факультету
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Питання запобігання вчиненню злочинів проти людяності є важливим, оскільки його розв'язання дозволить врятувати багато життів. Аналіз та виокремлення дій, які можуть попередити вчинення даних злочинів, а також ефективне застосування дієвих методів на практиці сприятиме уникненню помилок минулого, які призвели до людських втрат.

Насамперед, варто проаналізувати першопричини сходження до влади режимів, за яких скоюються злочини проти людяності. Перш

за все, слід зауважити, що зазвичай політичні діячі авторитарного спрямування послуговуються негараздами у своїй країні, зокрема економічними, політичними, воєнними та іншими потрясіннями. Використовуючи проблеми, дані політики займаються популізмом, обіцяючи протилежне тому, що збираються виконувати. Зокрема, під час революції у своїх політичних програмах більшовики декларували народам обіцянку права на самовизначення, але зрештою, після приходу до влади вони знищували інші народи з не меншою інтенсивністю, ніж це відбувалося за часів російської імперії.

Гітлер, у свою чергу, паразитував на результатах Першої Світової війни, роблячи акцент на «несправедливому знуванні» з Німеччини, та підживлював ідею про те, що європейським країнам треба помститися за це. Зазвичай такі людиноненавистницькі ідеології намагаються об'єднати та радикалізувати суспільство, вказуючи на уявних «ворогів»: більшовики – на заможних селян, нацисти – на євреїв та інші народи, які «познувалися» з Німеччини. Зазначені політичні лідери дарують почуття «єднання» й «злиття» з ними потенційних виборців у цілісний організм, здатний виступати проти зовнішнього або внутрішнього ворога. Відповідно, з метою захисту громадяни мають об'єднатися навколо такого лідера, бо він може забезпечити їм цей захист. Отже, перший крок сходження таких політичних діячів до влади – популізм.

Про руйнування політичної стабільності у процесі приходу до влади на прикладі комуністів у своїй книзі «Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту» зазначав А. Безансон: «Перед тим, як захопити владу, і для того, щоб її захопити, комуністичні й нацистські партії використовують усі політичні засоби. Вони ведуть політичну гру, але самі залишаються поза грою, відповідно до власних критеріїв і внутрішньопартійної дисципліни. Наприклад, коли більшовицька партія вимагає віддати землю селянам і негайно укласти мир, це не означає, що вона заспокоїться, коли будуть задоволені обидві ці вимоги. Більшовикам необхідно перетягнути на свій бік селян і солдатів, щоб розпочати революційний процес. Як тільки революція здійснена, землю в селян відбирають і йде активне лаштування до війни, але партія не вбачає в цьому ані найменшого протиріччя. Жодна справа не завершується досягненням мети. Вона втягнута в безконечний рух і існує лише, як жертва, яку приносять заради іншої справи, що лежить поза межами проголошеного раніше» [1, с. 51].

Прийшовши до влади, перш за все, дані політики намагаються боротися з тими, хто несе для них найбільшу загрозу – з інтелектуалами та політичною опозицією. Це є той момент, коли режим вкорінюється і починає отримувати силу, концентруючи все більше

влади у своїх руках та роблячи політичну думку в країні монолітною. Як думає партія/лідер – так має думати й країна. На даному етапі провладна пропаганда розширює список своїх ворогів, які тепер стають ворогами не лише влади, а й по суті усієї країни. До них відносяться й колишні політичні соратники, які не згодні з новою політикою, опозиційні партії, інтелігенція, тобто усі, хто не втратив критичне мислення і, відповідно, несе загрозу перебуванню таких політиків при владі. Зазвичай вони стають «зрадниками» своєї країни, які бажають «знищити її зсередини». Єдина сила, яка зможе зупинити процес побудови диктаторського режиму на даному етапі – це громадянське суспільство. Тут дуже важливим є недопущення того, щоб політичний простір був знищений новою владою, адже якщо вона зможе засудити найвідоміших опозиційних політиків – буде дуже складно вести подальшу боротьбу з таким режимом. На даному етапі критично необхідним є реалізація такого важелю громадянського суспільства, як мирні масові мітинги та протести, для того щоб недопустити повільне занурення країни в авторитаризм.

У разі успішності репресій проти політичних опонентів/інтелігенції режим розпочне утиски громадянських активістів та тих, хто не підтримує владу серед звичайних виборців. На даному етапі, коли головні осередки спротиву у політичній площині нейтралізовані, у громадян, які виступають проти влади залишається той же спосіб боротьби, що й раніше, – мирні демонстрації. Однак варто зазначити, що, укріпивши владу, напевно режим буде спокійно реагувати на протести та акції непокори. У зв'язку з цим для громадян виникає загроза того, що можуть бути жертви. І тут виникає питання для кожного громадянина такої держави – чи готовий він піти на потенційну жертву заради збереження демократії, чи ні. Ззовні громадянське суспільство може сподіватися на введення санкцій проти політиків, які представляють владу і намагаються її узурпувати, але їхня ефективність викликає великі сумніви, оскільки авторитарні дії зазвичай отримують допомогу від партнерів з умовної «вісі зла». Окрім того, можна боротися з владою у юридичній площині: як за допомогою внутрішніх судових органів, так і через звернення у міжнародні інстанції. Втім, якщо судова гілка влади підпорядкована режиму, то у цьому по суті немає сенсу, а рішення міжнародних інстанцій, якщо такі є, просто ігноруються такими політиками і не виконуються, оскільки диктаторів не цікавить ані дотримання демократичних прав, ані власна репутація на міжнародній арені.

Отже, розглянувши систему дій, які націлені на подолання внутрішнього опору всередині країни тих політиків, які хочуть побудувати диктатуру, можна виокремити лише один можливий спосіб впливу на

цих діячів – масові мирні мітинги та протести. Так, вони теж не гарантують того, що влада буде їх слухати, втім, якщо на кожен випадок беззаконня такий політик бачитиме багатотисячні мітинги, то можна буде сподіватися, що диктатор хоча б мінімально буде рахуватися з думкою громадян.

Подолавши усю активну опозицію та осередки спротиву, диктаторський режим ставить собі за мету побудувати державу поліцейського типу, де будь-яке інакودумство карається, немає свободи слова, а також продукується політика ототожнення політичного лідера з державою. Активно просувається думка, що якщо протестувальник виступає проти диктатора, він автоматично виступає проти держави. Через це пріоритетом державної політики стає розвиток і повне підпорядкування режиму спеціальних служб та поліції.

Укріпивши владу, маючи підтримку силових блоків, диктатори отримують повну владу всередині країни й акцентують свою увагу на розвитку оборонного сектору та армії. Це останній етап реалізації диктатором своїх задумів. Саме на цьому етапі найчастіше вчиняється найбільше злочинів проти людяності, оскільки такі лідери починають поширювати насильство та вбивства на інші країни. Із цією метою авторитарним лідерам необхідно постійно знаходити ворогів, які, на їхню думку, хочуть знищити державу ззовні.

Дійсно, після подолання внутрішніх загроз за диктаторських режимів ворогів починають вбачати у сусідніх країнах, а провладні ЗМІ та державна пропаганда просувають тези на кшталт: «Треба об'єднатися навколо лідера», «Альтернативи такому діячу немає», «Цей діяч єдиний, хто може врятувати країну» тощо.

Постійний пошук ворогів для диктаторських режимів є вкрай важливим, оскільки дозволяє звинувачувати в економічних та інших проблемах інші держави (як правило, ворогами стають інші країни, які нібито об'єдналися і стають на заваді процвітанню країни з авторитарним типом правління). Саме тезами про загрозу зовнішнього знищення власної держави диктатори намагаються обґрунтовувати, чому на підвладних їм територіях низький рівень життя або чому максимально бюджетні кошти йдуть на армію та розробку озброєння. Після визначення ворога – конкретної сусідньої країни – головна задача пропаганди полягає у дегуманізації її громадян та, відповідно, обґрунтуванні їхнього знищення.

Загалом роль засобів масової інформації у даному випадку є найважливішою, оскільки зазвичай саме за їхньою допомогою формуються уявлення та ідеологія громадян тоталітарних країн. Як правило, це призводить до численних злочинів проти людяності, що, зокрема, продемонстрував прихід до влади комуністів, які знищили мільйони

людей; нацистів, які розпалили Другу Світову війну. Яскравим сучасним прикладом у даному контексті слугує російська агресія проти України.

Отже, слід зауважити, що демократичний світ наразі не має ефективних важелів впливу на диктаторські режими у контексті запобігання злочинам проти людяності. Санкції, резолюції міжнародних організацій у переважній більшості випадків не працюють, тобто носять радше міфічний, а не реальний характер. Адже диктатури співпрацюють між собою та намагаються нівелювати будь-які кроки, спрямовані на припинення їхньої злочинної діяльності. У цьому контексті важливими є поглиблена співпраця демократичних країн, зокрема спрямована на пошук і впровадження ефективних заходів з протидії вчиненню злочинів проти людяності.

Література:

1. Безансон А. Лихо століття: про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / пер. з фр. Т. Марусика. Київ : Пульсари, 2007. 135 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-24>

DESTRUCTION OF A TRUST PROPERTY AS A GROUND FOR TERMINATION OF SECURITY TRUST PROPERTY

ЗНИЩЕННЯ ОБ'ЄКТА ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОЇ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ

Diektiarov V. V.

Postgraduate Student

*Institute of Law-Making and Scientific-
Legal Expertise of the National
Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Дектярьов В. В.

аспірант

*Інститут правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

На тлі закріплення законодавцем широкого переліку підстав для припинення застави та іпотеки, на наш погляд, перелік підстав для припинення досліджуваного способу забезпечення виконання зобов'язань, який знаходить своє відображення у ст. 597-11 ЦК України, є неповним. Так, наприклад, ч. 6 ст. 597-8 ЦК України закріплює можливість сторін забезпечувального довірчого правовідношення